

BLEKE BIGGEN MET BLAUWE PLEKKEN EN STREPEN OP DE HUID

Onverklaarbare uitval in de kraamstal

Het is inmiddels alweer een aantal jaren geleden dat ik op een maandagochtend werd gebeld door een varkenshouder. Hij had in de kraamstal onverklaarbare uitval van biggen van ruim een week oud. Via WhatsApp stuurde hij een paar afbeeldingen. De biggen waren bleek en vertoonden blauwe plekkjes en strepen op de huid. Hij vertelde mij dat hij ook een paar typische gevallen voor sectieonderzoek had laten ophalen door de GD.

Tekst: Jan van Vuren/adVee Dierenartsen Beeld: Ruben Lijzenga, Jan van Vuren

Het laat zich raden wat het gevolg van het insturen van deze biggen was. Zodra bij de pathologen varkens met huidbloedingen op de sectietafel verschijnen, gaan zogezegd alle alarmbellen af. Bloedingen in de huid zijn namelijk een belangrijk symptoom van Varkenspest, zowel van de Klassieke variant (KVP) als van de Afrikaanse variant (AVP). De patholoog is verplicht hiervan melding te doen bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en vanaf dat moment voert die de

regie. In het kort komt het erop neer dat het betreffende bedrijf 'op slot' gaat en pas weer 'open' gaat als het samengestelde expertteam het bedrijf heeft bezocht en middels monsters, die met spoed worden verstuurd naar Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) in Lelystad, is vastgesteld dat er geen sprake is van Varkenspest. Het samengestelde expertteam bestaat uit een medewerker van de NVWA, een dierenarts van de GD en de bedrijfsdierenarts. In dit specifieke geval kwam nog dezelfde avond

het verlossende antwoord: de monsters waren negatief op Varkenspest en samen met de bevindingen op het bedrijf leidde dat tot het weer vrijgeven van het bedrijf.

Gezien het feit dat met name Afrikaanse Varkenspest nog steeds actief is in Europa, kunnen we niet voorzichtig genoeg zijn als er zich op een bedrijf symptomen voordoen die mogelijk het gevolg daarvan zouden kunnen zijn.

Mogelijke oorzaken

Maar wat was er dan wel aan de hand op het bedrijf? Als we de symptomen nog eens op een rijtje zetten: uitval van mooie jonge biggen, met bloedingen in de huid, dan kunnen we een redelijk beknopt lijstje opstellen van de mogelijke oorzaken.

Als eerste natuurlijk de hierboven genoemde besmettelijke en aangifteplichtige ziekten Klassieke Varkenspest en Afrikaanse Varkenspest. Zolang er alleen sprake is van vage klachten zoals koorts, verlies van eetlust en energie, braken, diarree, roodheid van de huid en/of verwerpen, worden uit voorzorg bij secties tonsillen ingestuurd in het kader van Early Warning. Ook bij koppelkuren worden bloedjes getapt die in het kader van Early Warning worden onderzocht op Varkenspest. In deze 'vage' gevallen hoeft er niet direct een melding te worden gemaakt bij de NVWA en hoeft het bedrijf dus ook niet 'op slot'.

Bloedingen kunnen ook veroorzaakt worden door stoffen die de bloedstolling remmen. Een bekende stof die inwendige bloedingen veroorzaakt is bijvoorbeeld rattengif. Ook het langdurig verstrekken van aspirine verhoogt de kans op bloedingen. Het voert hier te ver om alle stoffen die hier verantwoordelijk voor zouden kunnen zijn ten tonele te voeren.

Een andere zich regelmatig voordoende aandoening die bloedingen in de huid veroorzaakt, is PDNS. Dit is een aandoening van zowel de huid als de nieren. Het staat voor Porcine (varken) Dermatitis (huidontsteking) Nefritis (nierontsteking) Syndroom. Het wordt het meest gezien bij vleesvarkens, maar ook biggen en zeugen kunnen het krijgen. De varkens zijn bleek en hebben huidbloedingen, met name op de achterhand. Over het algemeen is er maar een klein deel van de varkens aangetast en vaak sterven de dieren door de aantasting van de nieren. Er wordt aangenomen dat een overstimulatie van het afweerapparaat de oorzaak is. Dit wordt ook wel overgevoeligheidsreactie genoemd. Hierbij spelen het Circo-virus en soms het PRRS-virus vaak een rol. Daarnaast kunnen andere verwekkers en ook vaccinaties een rol spelen.

Tenslotte moeten we bij jonge, in de regel nog niet gespeende biggen, denken aan bloedplaatjesziekte, oftewel Trombocytopenie purpura. Trombocyten of bloedplaatjes zijn de cellen in de bloedsomloop die zorgen voor de bloedstolling op het moment dat er ergens in het lichaam een onbedoelde lekkage optreedt. Dit kan gebeuren bij een beschadiging, zoals een uitwendige verwonding, maar ook bij een kneuzing kun je een blauwe plek krijgen

die het gevolg is van een beschadiging van het bloedvatenstelsel. Zijn er onvoldoende bloedplaatjes om bloedingen tijdig te stelpen, dan zal uiteindelijk zoveel in- en/of uitwendig bloedverlies optreden dat dit tot het sterven van het dier zal leiden.

Hoe ontstaat bloedplaatjesziekte?

Bloedplaatjesziekte is een zogenaamde immuun-gemedieerde aandoening, een aandoening van het afweersysteem. De aandoening is al ruim vijftig jaar bekend en wordt gekenmerkt door massale bloedingen bij zogende biggen, veroorzaakt door een tekort aan bloedplaatjes. De biggen zijn bleek en inactief en sterven vaak binnen twee tot vijftien dagen. De bloedingen worden meestal het eerst gezien in de huid van de buik en op de oren. De sterkste biggen van de toom worden vaak ernstiger getroffen. Symptomen treden op als de biggen drie dagen oud zijn en verminderen na enkele dagen. Het langer nabloeden van wondjes van ijzerspuiten of castreren bij het behandelen van biggen kan een eerste aanwijzing zijn. Als de biggen ongeveer veertien dagen oud zijn, nemen de klinische symptomen weer toe, zoals ook in het hierboven beschrevene het geval was.

Pathologisch onderzoek onthult ernstige bloedingen en vocht in verschillende organen zoals longen, hart, nieren, huid, gewrichten, slijmvliezen van het maag-darmkanaal en ademhalingsstelsel, skeletspieren, hersenen en hersenvliezen. De zwaardere bloedingen worden gevonden in meer beweeglijke organen, zoals het hart, het middenrif en de skeletspieren. Bovendien worden vergrootte lymfeklieren gevonden die bloed bevatten. Microscopisch onderzoek laat bloedingen in verschillende weefsels zien en daarnaast is er een tekort aan voorlopers van de bloedplaatjes in het beenmerg en de milt, waar de bloedplaatjes worden aangemaakt.

Het gebrek aan bloedplaatjes en het voorstadium van de bloedplaatjes ontstaat doordat de zeug antistoffen heeft aangemaakt tegen de bloedplaatjes van de beer en deze antistoffen vervolgens met de biest aan haar biggen doorgeeft. Deze antistoffen leveren in de regel pas een probleem op bij de tweede dekking door dezelfde beer. De antistoffen vallen de bloedplaatjes en hun voorstadium aan en dan is het spel op de wagen. Elke kleine beschadiging of kneuzing leidt tot een bloeding met uiteindelijk fatale gevolgen. Dat de beste biggen uit een toom het eerste ten prooi vallen, valt gemakkelijk te verklaren doordat deze biggen in de regel ook het meeste biest hebben gehad. Biggen die daarentegen nauwelijks of geen biest van de eigen moeder hebben gehad, hebben daardoor de kans om de dans te ontspringen. Hierin ligt ook de enige maatregel die direct moet worden doorgevoerd als zich de eerste symptomen voordoen. Ruil direct de biggen van een verdachte toom om met die van een andere zeug. Ook in de melk die een big drinkt zitten namelijk nog steeds deze antistoffen, weliswaar in veel lagere concentratie, maar alle kleine beetjes helpen. De tweede maatregel die genomen moet worden, is ervoor zorgen dat de betreffende zeug niet meer door dezelfde beer wordt gedekt. Het moge duidelijk zijn dat de inzet van één of slechts enkele beren op een bedrijf gedurende meerdere rondes het risico op bloedplaatjesziekte aanmerkelijk kan verhogen en uit dat oogpunt dan ook zoveel mogelijk vermeden dient te worden. Het bijhouden van de dek- of inseminatiegegevens is een randvoorwaarde om dit mogelijk te maken.

Tenslotte, mochten zich symptomen op uw bedrijf voordoen zoals huidbloedingen, neem dan contact op met uw dierenarts. Gezien de risico's en gevolgen van een uitbraak van Varkenspest mogen we hierover niet te lichtvaardig denken. •

Dode biggen waren bleek en vertoonden blauwe plekkjes en strepen op de huid.